

VÂNĂTOAREA ȘI DREPTUL DE VÂNĂTOARE ÎN BUCOVINA (1786–1900) (II)

OVIDIU BĂTĂ

Pentru a păstra unitatea lucrării și a îmbrățișa întreaga problemă a dreptului de vânatoare în Bucovina, redăm documentele principale – patente împărătești, legi, ordine ministeriale – citate în prima parte a studiului („Analele Bucovinei”, anul XVII, 1 (34), 2010, p. 45–60).

Acestea se referă la reglementarea exercitării dreptului de vânatoare (*Patentul împărătesc*, din 7 martie 1849), arendarea dreptului de vânatoare (*Ordinațiunea Ministerului de Interne*, din 15 decembrie 1852), organele pentru paza vânatului (*Ordinațiunea Ministerelor de Interne și de Justiție*, din 2 ianuarie 1854; *Ordinațiunea Ministerelor de Interne și de Justiție*, din 1 iulie 1857), purtarea armelor de vânatoare (*Prea Înaltul Patent* din 24 octombrie 1852), timpul de ocrotire a vânatului (*Legea* din 10 decembrie 1874; *Legea* din 2 mai 1886; *Legea* din 1 iunie 1886; *Legea* din 6 februarie 1891).

Aceste reglementări au fost promulgate prin publicare în „Foaia legilor imperiale” (F. l. i.) – legile votate de Senatul imperial – și în „Foaia legilor și ordinațiunilor provinciale” (F. l. și ord. prov.) – legile votate de Dieta țării.

Sursa din care am preluat aceste dispoziții legale o constituie *Manualul Administrațiunii comunale pentru Ducatul Bucovinei*, Cernăuți, Editura Comitetului provincial bucovinean, 1902, 1 468 p. *Manualul...*, întocmit de secretarul țării, dr. Eugen Simiginowicz, la ordinul Comitetului provincial bucovinean, s-a constituit, la vremea respectivă, ca o colecție de legi „pentru uzul membrilor reprezentanțelor comunale și al secretarilor comunali”. Aceștia urmau „să-și însușească, după putință, cuprinsul acestui manual atât în interesul lor cât și al comunei”.

În pregătirea pentru tipar a textului, am respectat normele ortografice și de punctuație adoptate de Academia Română, străduindu-ne să păstrăm forma originală a textului. Explicarea științifică a termenilor vechi se face de către noi, cu trimitere la lucrările lexicografice actuale de referință.

Analele Bucovinei, XVII, 2 (35), p. – , București, 2010

Patentul împărătesc din 7 Martie 1849

§ 1.

Dreptul de vânat pe pământ străin s-a desființat.

§ 2.

O desdăunare¹ pentru vânătoreea desființată va încăpea în favorul celor îndreptățiți până acum numai în cazurile când ea se va baza conform probelor pe un contract oneros, încheiat cu proprietarul pământului însărcinat cu aceasta.

Modalitățile răscumpărării în aceste cazuri se vor statori² prin comisiunile instituite spre executarea *Legii* din 7 septembrie 1848.

§ 3.

Clăcile de vânat și alte prestări pentru scopurile vânătoreei s-au desființat fără despăgubire.

§ 4.

Vânătoreea în parcuri închise de animale va rămâne neatinsă precum a existat până acum, fie că pământurile situate în districtul închis de vânat sunt proprietatea posesorului vânătoreei sau al persoanelor de al treilea.

§ 5.

Fiecărui posesor al unui complex unitar de pământuri în întindere de minimum 200 de jugere³ se admite vânătoreea pe acest al lui complex de pământuri.

§ 6.

Pe toate celelalte locuri care nu s-au exceptat în §§ 4 și 5 și sunt situate pe hotarele unei comune, se transmite din momentul vigoarei acestui *Patent* vânătoreea respectivei comune.

§ 7.

Comuna este obligată sau de a da în arendă vânătoreea transmisă ei sau de a o exercita prin experți (vânători) anume instruiți pentru aceasta.

¹ *Desdăunare, desdăunări*, s. f. Acțiunea de a *desdăuna* și rezultatul ei; despăgubire, cf. *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX), Ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996, p. 286.

² *Statori, statoresc*, vb. (inv. și reg), a înființa, a stabili, cf. *Noul dicționar universal al limbii române*, București–Chișinău, Editura Litera Internațional, 2006, p. 1 384.

³ *Jugăr, iugăre*, s. n. Veche unitate de măsură pentru suprafețe agrare, folosită în Transilvania, egală cu 0,5775 de hectare. [Var: *jugăr*, s. n.], cf. DEX, p. 510.

§ 8.

Venitul curat anual al vânătoarei transmise comunei se va distribui, la finea fiecărui an administrativ sau dearendă, între toți proprietarii de pământuri pe ale căror proprietăți situate pe hotarele comunei s-a exercitat vânătoarea de comună, conform întinderii proprietăților.

§ 9.

Fiecare comună va fi responsabilă sub pedeapsă de la zece până la două sute de florini pentru aceea că nu se va face altă uzare de vânătoare transmisă ei decât cea statorită în § 7.

§ 10.

Abuzul de vânat și braconeriile, fie că s-au comis ele de membrii comunei sau de străini, se vor pedepsi conform existentului *Cod penal*.

§ 11.

Proprietarii vor avea dreptul de despăgubire pentru daunele pricinuite de sălbătăcime și prin vânători și dreptul de reclamare conform existentelor norme contra persoanelor fizice sau morale chemate conform prezentului *Patent* la exercitarea vânătoarei.

§ 12.

Normele existente privitoare la poliția vânătoarei, nefiindu-le opus prezentul *Patent*, vor rămâne în vigoare și oficele se obligă riguros de a le exercita riguros.

§ 13.

Convențiunile despre arendarea vânătoarei, care nu se unesc cu dispozițiunile prezentului *Patent*, vor ieși din vigoare în momentul amintit în § 14.

Eventualele pretenții de îndemnizare din atari convențiuni se vor reclama pe cale civilă.

Arendarea dreptului de vânat

Ordinațiunea Ministerului de Interne, din 15 Decembrie 1852

„Foaia legilor imperiale” Nr. 257

Conform poruncii primite de [la] Maiestatea Sa apostolică c. r. prin a tot *Înalta rezoluțiune* din 23 septembrie a. c., până la publicarea unei noi legi despre definitiva regulare a vânătoriei⁴, să se puie pe cale administrativă în lucrare toate măsurile care vor fi apte pentru îndepărtarea inconvenientelor cari vor proveni în

⁴ *Vânătorie, vânătorii* f. (rar) ocupația, îndeletnicirea de vânător; (înv.) vânătoare. [*Vânător + -ie*], cf. *Noul dicționar...*, p. 1 629.

cuprinsul pentru care este în vigoare *Prea Înaltul patent de vânătorie* din 7 Martie 1849 și mai ales în privința vânătoriei încuviințate comunelor, se ordonă următoarele:

§ 1.

De acum înainte nu este permis a se folosi de dreptul vânătoriei în alt mod decât prin arendarea scoasă de la autoritatea politică districtuală pe acele locuri care, după § 6 al *Prea Înaltului patent de vânătoare* s-au asemnat comunelor spre vânătorie sau care sunt locuri proprii, cu excepția § 10 al acestei ordinațiuni.

§ 2.

Arendarea are să se facă de regulă prin licitație în locul de oficiu al autorității politice districtuale.

Anunțul licitației are să se publice, după posibilitate, cu trei luni înainte de expirarea timpului arendării premergătoare prin afiș public la numita autoritate, după împrejurări într-un mod și mai lătit.

§ 3.

Ca arendator al vânătoriei să se primească numai acela în contra căruia nu este nicio îndoială în privința acestei însușii.

Comuna ca atare nu-și poate arenda vânătorii și toate contractele de arendare care ținesc încunjurarea acestui prescrist sunt fără valoare.

§ 4.

Contractul de arendare e supus întăririi autorității politice districtuale.

§ 5.

Dacă nu se poate scoposi arendarea unei atare vânătorii, atunci autoritatea politică va avea să ordone dispozițiunile corespunzătoare prin comune, însă cu excluderea dreptului pentru acestea de a vâna.

§ 6.

Timpul arendării să nu fie de regulă mai scurt decât cinci ani, și numai din motive considerabile se poate determina mai pe scurt, totuși niciodată sub trei ani.

§ 7.

Arendătorul vânătoriei are totdeauna să depună în bani plata arendării pe doi ani înainte, din care jumătate va fi ca vadiu (cauțiune), cealaltă jumătate însă ca plată a arendării pe primul an.

§ 8.

Plata arendării pe întregul an trebuie totdeauna să se plătească patru săptămâni înainte de începerea anului arendării, de altcum vânătoarea se va licita pe cheltuiala și primejdia arendașului.

§ 9.

Banii de vadiu (cauțiune) și de arendare au să se depună la perceptorie. Patru săptămâni după expirarea timpului arendării se va înapoia la ordinul autorității politice arendașului banii de vadiu (cauțiune), dacă nu este din ea de plătit despăgubiri sau pedepse.

§ 10.

Excepțional și dacă arendarea însuși corespunde condițiilor cuprinse în această ordinațiune, poate autoritatea politică districtuală, după ascultarea respectivei comune, prelungi contractul arendării deja existent și fără de a face licitațiune publică, conform prescriptului acestei ordinațiuni.

§ 11.

În privința împărțirii venitului curat anual de vânătoare are să se procedeze după deciziunea § 8 al *Prea Înaltului patent* din 7 martie 1849.

§ 12.

Parțiala sau totala cedare a arendatei vânătorii în subarendare altuia cătră desdăunare în bani sau cătră primirea unei părți din venitul vânătoriei nu poate să afle loc fără conțelegerea autorității politice, altcum va fi contractul nevalabil și partidele pică sub pedeapsă.

Tot așa și schimbarea unor părți din teritoriile învecinate de vânat atârnă de încuviințarea autorității politice.

§ 13.

Arendășii precum și moșieșii însemnați în § 5 al *Prea Înaltului patent* din 7 martie 1849, trebuie, pe răspunderea proprie, să pună vânători învățați pentru privegherea vânătoriei sau măcar alte persoane ce se pricep în acel lucru și recunoscute de autoritatea politică districtuală pentru aceasta; ei trebuie să le facă pe nume cunoscute numitei autorități.

§ 14.

Cu încuviințarea autorității politice se poate stăpânitorul de vânătoare (moșieșul sau arendașul de vânătoare) pune însuși ca priveghitor expert în afacere.

§ 15.

Pentru această legitimare (§§ 13 și 14) se încuviințează posesorului prezent de vânătoare un termen de trei luni de la ziua publicării acestei ordinațiuni.

Dacă nu urmează legitimarea, atunci însuși îndreptățiții posesori de vânătorie vor fi nevoiți la aceasta prin mijloace potrivite de executare, iară în contra arendașilor de vânătorie se va păși cu dizolvarea arendării și cu o arendare nouă pe primejdia și cheltuiala lor.

§ 16.

Protestări din dreptul privat nu află loc în contra executării hotărârilor cuprinse în această ordinațiune.

§ 17.

Pentru întreprinderea de vânătorie în numele său sau străin nu este nimenea îndreptătit care nu a dobândit, conform *Prea Înaltului patent* din 24 octombrie 1852 (§§ 14 și 19), încuviințarea pentru purtarea armelor de vânat.

§ 18.

Călcarea sau încunjurarea acestor prescripte se va pedepsi de către autoritatea politică cu o amendă de la 25 la 200 florini, care va pica institutului de sârmani al locului unde s-a întâmplat călcarea.

Dacă amenda cea hotărâtă ca atare cu privire al împrejurările celui pedepsit nu se poate scoate, atunci ea trebuie transformată în pedeapsă de arest, pentru fiecare 5 florini câte o zi.

Organele pentru paza vânatului

*Ordinațiunea Ministerelor de Interne și de Justiție,
din 2 ianuarie 1854
„Foaia legilor imperiale” Nr. 4*

Spre mai spornica ocrotire a vânătoarei contra atacurilor ilegale, îndeosebi contra braconierilor și a furilor de sălbătăcimi, se ordonă pe baza autorizării conferite de Maiestatea Sa Apostolică i. r. prin *Prea Înalta rezoluțiune* din 15 decembrie 1853:

§ 1.

Personalul pentru serviciul de pază al vânătoarei, care conform § 13 al *Ordinațiunii ministerului* din 15 decembrie 1852, F. I. i. Nr. 257, s-a instituit și pentru paza vânătoarei și care se va nomina⁵ oficiului politic se va jura de acest oficiu la cererea institutului pentru oficiul de vânat în tot districtul de vânat încredințat lui și anume:

⁵ *Nomina*, vb. I, tranz. A desemna. De origine latină, probabil prin filieră franceză.

a) ulterior numai pentru serviciul de vânat, dacă acesta s-a jurat deja conform existentelor legi pentru serviciul pazei pădurilor;

b) pentru serviciul păzirii pădurii și a vânatului, dacă acesta încă nu s-a jurat pentru serviciul silvicultor.

Jurarea va urma, în cazul *a* conform anexatului formular al formulei de jurământ, în cazul *b* conform formulei de jurământ publicate ca anexă a *Legii silvice*, în care caz se va intercala după cuvintele „proprietatea silvică încredințată” și „vânătoarea”.

§ 2.

Nefiind posibil din cauza situației locale a revirului⁶ de vânat de a întrebuința personalul pentru paza vânătoarei, instituit conform § 13 al *Ordinațiunii Ministerului de Interne* din 15 decembrie 1852, F. 1. i. Nr. 257, și nominat oficiului politic și pentru serviciul silvicultor, se admite jurarea acestuia numai pentru vânătoare, dacă sunt ei vânători instruiți, aflători în exclusivul serviciu al proprietarului vânătoriei (proprietarului sau al arendașului). Jurarea se va săvârși în acest caz de oficiul politic competent conform § 1 și conform anexatului formular al formulei de jurământ.

§ 3.

Personalul jurat pentru serviciul silvicultor și cel de vânat singur (§ 2) se va considera și în serviciul de vânat ca gardă publică, se va bucura și în acest serviciu de toate drepturile rezervate prin legi, cari compet⁷ persoanelor oficiale și gardelor civile indicate în § 68 al *Codicelui penal* și este îndreptățit de a purta chiar și în serviciul de vânat armele obișnuite, de care se va putea face întrebuințare numai în caz de legitimă apărare.

§ 4.

Ca să cunoască personalul jurat pentru serviciul de vânat și ca să se poată respecta ca gardă publică, el va purta în serviciul de vânat haina oficială prescrisă pe baza § 54 al *Legii silvicultoare* sau chipiul sau distincțiunea de braț, ce s-a adus la publică cunoștință a districtului ca semn distinctiv.

Fiecare este constrâns de a urma provocările oficiale ale acestuia; însă acesta va omite orice procedere ilegală sub grea răspundere.

⁶ *Revir*, cu sensul de teren de vânătoare, din germanul *Revier*, cf. *Dicționar german-român*, Ediția a III-a, revizuită și îmbogățită, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan și Al. Rosetti”, București, Editura Univers Enciclopedic, 2007, p. 1 009.

⁷ *Compet, competă*, adj. În Bucovina istorică, termen corupt, folosit cu sensul „care are atribuția, căderea, autoritatea legală să facă ceva; îndreptățit”. Provine din francezul *compétent*.

Formula de jurământ:

Jur de a păzi și ocroti vânătoarea încredințată pazei mele cu cea mai mare grijă și credință, de a denunța, fără considerare personală, pe toți aceia care vor căuta să o dăuneze în vreun mod sau au dăunat-o efectiv, fiind trebuință de a sechestra în mod legal sau de a aresta, de a nu pârî sau bănui pe un nevinovat pe fals, de a împiedica, după putință, orice daună și de a denunța și taxa dăunărilor pricinuite după optima mea știință și cunoștință și de a reclama îndemnisarea acestora pe cale legală, de a nu mă sustrage niciodată obligațiunilor impuse mie fără știrea și consimțirea prepoziților mei sau fără a fi inevitabil împiedicat, de a da socoteală oricând asupra averii încredințate mie, așa să-mi ajute Dumnezeu!

*Ordinațiunea Ministerelor de Interne și de Justiție,
din 1 iulie 1857
„Foaia legilor imperiale” Nr. 124*

Fiindcă e foarte de lipsă pentru interesul comun, ca să se concedă⁸ numai persoanelor demne de încredere drepturile esențiale care după §§ 53 și 54 din *Legea de pădurit (silvicultură)* din 3 decembrie 1852 sunt împreunate cu depunerea jurământului pentru serviciul de apărare a pădurilor, precum și drepturile care după §§ 3 și 5 din *Ordinațiunea Ministerelor de Interne și de Justiție* din 2 ianuarie 1854, F. 1. i. Nr. 4, sunt împreunate cu depunerea jurământului pentru serviciul de apărarea vânătoriei, se ordonă deci următoarele, pe baza împuternicirii date de către M. S. i. r. Apostolică prin *Prescriptul împărătesc* din 14 iunie 1857.

Recerințele generale pentru depunerea jurământului

§ 1.

La depunerea jurământului pentru împlinirea datorințelor⁹ legale cu serviciul de apărare a pădurilor și a vânătoriei, se vor admite de către dregătoriile politice numai persoanele care vor avea purtare nepătată.

Recerințe speciale

§ 2.

Pentru depunerea jurământului în serviciul de apărare a pădurilor și a vânătoarei, se mai cere încă în special:

⁸ *Concede, conced, vb. (tr.) a ceda un drept, un privilegiu; a îngădui, a încuviința, a fi de acord, cf. Noul dicționar..., p. 277.*

⁹ *Datorință, datorințe f. (înv.) obligație morală; îndatorire, cf. Noul dicționar..., p. 335.*

- a) ca să fie făcut cu succes bun examenul prescris în privința persoanelor subsidiare pentru păduri, apărare și trebile tehnice sau
- b) să fie împlinită etatea de 20 de ani.

Motive de eschidere¹⁰

§ 3.

La depunerea jurământului pentru împlinirea datorițelor împreună cu serviciul de apărare a pădurilor și a vânătoriei nu se vor lua fără dezlegare specială din partea directorului politic al țării, care nu se va concede, decât în cazuri demne de considerațiune, persoanele care pentru o crimă ori pentru un alt delict ori călcare comisă prin violență pe față în contra altor persoane, mai departe care pentru un delict ori călcare purcesă din pofta de câștig ori comise în contra moralității publice, vor fi fost achitate numai din cauza insuficienței de probă și în sfârșit nu se vor admite persoanele care pentru o altă călcare a legii se vor fi pedepsit cu arest cel puțin șase luni.

§ 4.

Admiterea la depunerea jurământului se va putea refuza din cauza defectelor puterii minții spre a putea observa și ține bine lucrul în memorie, mai departe din cauza aplicării spre beție, spre joc, spre bătaie și excese și în sfârșit din cauza suspiciunii de corupere și contrabandă și în de comun din cauza altor defecte fizice și morale, prin care după părerea dregătorilor devine cineva neapt ori cu totul necapace spre a îndeplini serviciul de supraveghere a pădurilor și vânătoriei cu drept de persoană oficială și de custodie civilă.

§ 5.

În cazul când vor intra motivele de eschidere determinate în § 3 persoanele care vor fi depus jurământul pentru serviciul de apărare a pădurilor și a vânătoriei, vor pierde în puterea legii drepturile de persoane oficiale și de custodie civilă câștigate prin depunerea jurământului.

De altcum pe baza dispozițiilor § 4 se poate decreta pedeapsa acestor drepturi în cazul când vor proveni defecte fizice și morale.

§ 6.

Subordonatele dregătorii politice, care sunt destinate în privința luării jurământului pentru serviciul de apărare a pădurilor și a vânătoriei, sunt destinate atât pentru deciderea în privința admiterii la depunerea jurământului precum și în privința pierderii drepturilor (§ 5) câștigate prin acest jurământ.

¹⁰ *Eschide, eschid*, vb. III, tranz. A înlătura, a da afară, a elimina, a îndepărta. Folosit și ca reflexiv reciproc: a (se) respinge ca fiind incompatibile, contrare. Din lat. *excludere*.

În contra acestei sentințe e permis recursul după dispozițiile § 77 al *Legii silvice*.

§ 7.

Celui ce va depune jurământul pentru serviciul de apărare a pădurilor și a vânătoriei i se va da adevărînță în scris despre aceasta, care va servi pentru legitimare.

§ 8.

Subordonatele dregătorii politice vor purta cu exactitate registre și le vor ține totdeauna în evidență în privința tuturor persoanelor care se află în cercul lor și care au depus jurământul pentru serviciul de apărare a pădurilor și vânătoriei.

Dătătorii de serviciu ori substituții lor sunt obligați ca cel mult în răstimp de șase luni să facă cunoscut diregătoriei politice orice schimbare în statutul persoanelor de serviciu care au depus jurământul pentru serviciul de apărare a pădurilor, fiindcă la din contră se vor pedepsi cu pedepse în bani de la 2 până la 10 fl.

Normele referitoare la biletele de vânat

Legea din 2 mai 1886

„Foaia legilor provinciale” Nr. 22

valabilă pentru Bucovina, prin care se introduc bilete de vânat

§ 1.

Exercitarea vânatului în Ducatul Bucovinei depinde de posesiunea unui bilet de vânat, făcut după modelul alăturat la această lege.

§ 2.

Biletul de vânat are valoare pe întreg anul de vânat, de la 1 aprilie până la 31 martie, și numai pentru persoana pe al cărei nume este făcut.

§ 3.

Cu eliberarea biletului de vânat este îndreptățită diregătoria politică de I. instanță, în al cărei ținut se află cel ce cere biletul și diregătoriile amintite pot da bilete de vânat și la străini, adică la persoane ce nu sunt cu locuința în Bucovina.

§ 4.

Posesorul biletului de vânat are să-l poarte la vânătoare totdeauna cu sine și cerând organele de siguranță, are să-l arate.

§ 5.

Biletul de vânat nu dă drept să vâneze ceva fără voia celui ce are dreptul de vânat într-un teritoriu anumit.

§ 6.

Biletul de vânat se dă după ce a plătit respectivul mai înainte o taxă de 5 fl. v. a. pentru un an de vânat.

Personalul de vânătoare și de paza pădurilor care au depus jurământul, este scutit de plata acestei taxe pe cât timp se află în posturile respective.

§ 7.

Bilet de vânat nu are să se elibereze:

- a) celor bolnavi de minte și celor cunoscuți ca beții;
- b) celor minoreni sub 20 de ani, rezervându-se diregătoriei dreptul să facă în unele cazuri cu aceștia excepțiuni la cererea părinților sau a epitropilor lor;
- c) persoanelor care nu dau destulă cheazășie că știu a umbla cu arme de foc;
- d) tuturor acelor care din cauza sărăciei lor se hrănesc din fonduri publice comunale sau din alte institute de binefacere;
- e) lucrătorilor cu săptămâna sau cu ziua;
- f) tuturor celor care nu pot documenta că au pașaport pentru arme de foc sau vreun certificat egal cu acesta, afară de cazurile când este vorba de vânat fără arme de foc;
- g) în timp de 10 ani după decursul timpului de pedeapsă acelor care s-au aflat vinovați de o crimă contra sigurității persoanei sau averii; în timp de 5 ani acelor care, după § 335 al *Legii penale*, s-au aflat vinovați de un delict sau de o contravenție contra sigurității vieții, umblând fără precauțiune cu arme de foc sau de contravențiune de furt, de participare la furt, de delapidare sau înșelăciune și
- h) pe timp de trei ani acelor care au fost pedepsiți pentru abuz făcut cu biletul de vânat sau pentru contravențiunea legii de cruțat sălbătăcimea.

§ 8.

Biletele de vânat se pot refuza calfelor de meserie, servitorilor și persoanelor de aceeași categorie.

§ 9.

De se arată la o persoană prevăzută cu bilet de vânat un motiv pentru care să fi fost să i se refuze biletul sau de se constată mai în urmă un astfel de motiv, atunci are să se retragă pe loc biletul de vânat. În acest caz, persoana respectivă nu are drept să ceară întoarcerea taxei pentru biletul de vânat.

§ 10.

De la dispozițiile de mai sus pentru biletele de vânat și taxele pentru ele sunt scutiți cei ce iau parte la vânătorii cu hăituit, făcute din partea dregătorilor politice spre a omorî fiare răpitoare.

§ 11.

A priveghea dispozițiile acestei legi și a arăta contravențiile ei sunt îndatorați gendarmeria c. r., organele de siguranță comunală jurate și personalul de vânătoare jurat și paza pădurilor jurată.

§ 12.

De pedeapsă de 5 fl. până la 20 fl., în caz de repetare până la 50 fl. se face vinovat:

1. cine vânează înainte de a avea bilet de vânat;
2. cine ia la vânat un oaspete care nu și-a scos bilet de vânat;
3. cine la vânătoare nu poartă la sine biletul de vânat sau vânează cu bilet expirat (învechit);
4. cine dă biletul său de vânat altei persoane ca să vâneze sau vânează cu bilet străin;
5. cine refuză persoanelor numite în § 11 de a le arăta biletul de vânat și arătându-se neorânduiei, de a li-l preda.

În caz că pedeapsa nu s-ar putea scoate, se va preface în închisoare, și adică tot pentru 5 fl. o zi de închisoare.

§ 13.

Taxa ce se plătește pentru bilete de vânat, precum și banii de pedeapsă curg în fondul pentru cultura țării.

§ 14.

A cerceta și a pedepsi pentru contraveniunea acestei legi este îndreptățită acea diregătorie politică de instanța I., în al cărei teritoriu s-a făcut fapta penală.

§ 15.

Despre recursuri contra dispozițiilor date după această lege, decide guvernul i. r. al țării și despre recursuri ulterioare instanța ministerială i. r. Contra duor sentințe conforme nu mai este ertat recursul.

§ 16.

Culpabilitatea pentru contraveniunile înșirate în această lege se învechește până la 3 luni de când s-a făcut contraveniunea, dacă de atunci contravenientul nu s-a tras la răspundere.

§ 17.

Această lege întră în vigoare la 30 de zile după ce va fi fost publicată în „Foaia legilor și ordinațiilor țării”.

§ 18.

Miniștrii mei de Interne și de Agricultură sunt însărcinați cu executarea acestei legi.

Formular la § 1.

Loc pentru timbru	Nr.
Bilet de vânat valabil pentru Ducatul Bucovinei.	
Pentru domnul.....	
cu locuința în	
Valabil de la 1 aprilie..... până la 31 martie.....	
..... la.....	
Taxa de 5 fl. v. a. s-a plătit.	
(Sigiliul oficiului).	
§ 1 al Legii din.....	
despre timpul cruțării sălbătăciunii sună precum urmează:	

Timpul de cruțare pentru sălbătăciuni

Legea din 1 iunie 1886

cu vigoare pentru Ducatul Bucovinei, prin care se schimbă unele dispozițiuni ale
Legii din 20 decembrie 1874 despre timpul cruțării de sălbătăciuni,
„Foaia legilor și ordinelor” din 10 ianuarie 1875, bucata II. Nr. 4.

§ 1.

Paragraful 1 al *Legii* țării din 20 decembrie 1874, F. 1. și ord. Prov. din 10 ianuarie 1875, bucata II, Nr. 4, în formularea sa de acum are să iasă din vigoare și în viitor are să sune:

Următoarele soiuri de sălbătăciune nu este iertat, în timpurile mai jos arătate, nici a le vâna nici a le prinde nici a le ucide:

1. Cerbul bărbătesc – de la 15 octombrie până la 15 iulie.
2. Cerboanca și vițeaua de cerb – anul întreg.
3. Vițelul de cerb (partea bărbătească) – de când este fătat până la 15 iulie a anului următor.
4. Căpriorul – de la 15 ianuarie până la 15 iunie.
5. Căprioara (capra sălbatică) și iedul ei – anul întreg.

6. Edul de căprioară (caprii sălbatic) – de când este fătat până la 15 iunie a anului următor.
7. Iepurele – de la 15 ianuarie până la 15 septembrie.
8. Cucoșul sălbatic – anul întreg.
9. Găina sălbatică – anul întreg.
10. Cucoșul de pădure (cucoșul sălbatic mic sau gotcanul mic) – de la 15 iulie până la sfârșitul lui septembrie.
11. Găina de pădure sau gotca de pădure – anul întreg.
12. Găinușa sau găinușa roșie sau irunca – de la 1 februarie până la 1 septembrie.
13. Păturnichea – de la 1 noiembrie până la sfârșitul lui august.
14. Rața sălbatică, sitarul de baltă, becaciul, sitarul de priloage și becasinul – de la 1 martie până la sfârșitul lui iulie.
15. Sitarul de pădure – de la 1 martie până la 15 septembrie.
16. Prepelița – de la 1 aprilie până la 1 septembrie.
17. Dropia – de la 1 aprilie până la sfârșitul lui iulie.

§ 2.

Această lege intră în vigoare cu ziua publicării.

§ 3.

Ministrul meu de Agricultură și ministrul meu de Interne sunt însărcinați cu executarea acestei legi.

Legea din 20 decembrie 1874
„Foaia legilor provinciale” Nr. 4

§ 1.

(Contextul acestui paragraf s-a modificat conform *Legii* din 1 iunie 1886, F. l. prov. Nr. 25 și conform *Legii* următoare, din 6 februarie 1891, F. l. prov. Nr. 6).

§ 2.

Interzisă este prinderea sălbătăcimii enumerate în § 1 în lațuri, capcane ș. a., precum și nimicirea ouălor și luarea sălbătăcimii tinere din lațuri. Excepție face strângerea ouălor spre a le cloci prin soiuri de găini, precum și prinderea sălbătăcimii, însă numai prin cel ce are dreptul de vânat sau prin personalul pus de el.

§ 3.

Pentru locuri și districte anumite și prin un timp anumit, poate guvernul i. r. al țării ordona o împușinare a sălbătăcimii și prin timpul cruțării, dacă prin înmulțire peste măsură a devenit dăunoadă culturei.

Dacă s-a împușcat sălbătăcimea într-un astfel de caz excepțional, vânzătorul are să se legitimeze printr-un certificat de la diregătoria politică districtuală, că are drept de a vinde, în cazul contrar e de supus dispozițiilor din § 5.

§ 4.

Călcarea §§ 1 și 2, respectiv 3 se pedepsește cu o pedeapsă în bani de la 5 până la 25 fl., care se poate sui până la 50 fl. dacă prin împușcarea unei mulțimi mai mari de sălbătăcime sau prin repețire s-a făcut daună însemnată mulțimei normale a sălbătăcimii.

§ 5.

Cine după un termen de 14 zile după începerea timpului cruțării, prin acest timp, poartă de vânzare sălbătăcime al cărei vânat este interzis în acel timp, fie în exemplare întregi sau tăiată în bucăți, însă încă nepreparată spre mâncare sau o expune în bolte sau pe piețe sau în oarecare alt mod spre vânzare sau cine mijlocește vânzarea, cade, pe lângă confiscarea sălbătăcimii, în pedepsele de bani enumerate în § 3. Aceleași dispozițiuni penale se aplică la vinderea acelei sălbătăcimi care de loc nu e permis a o ucide sau prinde, precum și a ouălor și a puilor de păsări sălbatice.

§ 6.

Aceia care prin timpul cruțării vând sălbătăcime ce e dintr-un ținut unde această lege nu e valabilă sau mijlocesc vinderea ei, au să se legitimeze deajuns despre originea acestei sălbătăcimi și, în caz că sălbătăcimea se trage pe lângă aceasta, printr-un certificat al diregătoriei politice districtuale că sălbătăcimea nu este împușcată contra legii.

În caz contrar, se aplică și la aceste persoane dispozițiunile § 5.

§ 7.

Pedepsele în bani ce au să se decreteze după această lege, precum și banii strânși din vânzarea sălbătăcimii confiscate după înțelesul acestei legi, vânzare care o face antistele¹¹ comunei respective prin licitațiune, curg în fondul săracilor acelor comune unde s-a descoperit călcarea legii. Neputându-se scoate pedeapsa în bani, are să se prefacă în pedeapsă de libertate, și adică tot pentru câte 5 fl. o zi de arestare.

Dreptul de cercetare și pedepsire îl au diregătoriile politice.

§ 8.

Ministrul meu de Agricultură și ministrul meu de Interne sunt însărcinați cu executarea acestei legi.

¹¹ *Antist, antiști; antiste*, s. m. În Bucovina istorică, folosit mai mult cu forma de singular, primar; cel care stă înainte, în frunte, sinonim cu vornic.

Legea din 6 februarie 1891
„Foaia legilor provinciale” Nr. 6

§ 1.

Paragraful 1 al *Legii țării* din 1 iunie 1886, „Foaia legilor și ordinelor provinciale” 1886, XVIII, Nr. 25, despre timpul cruțării sălbătăcimii, în formularea sa de acum are să iasă din vigoare și în viitor are să sune:

Următoarele soiuri de sălbătăcime în timpurile mai jos arătate nu este ertat nici a le prinde nici a le ucide:

1. Cerbul bărbătesc – de la 1 noiembrie până la 1 iulie.
2. Căprioara – de la 15 ianuarie până la 1 iulie.
3. Cerboanca precum și puiul de cerb – tot anul.
4. Iepurele – de la 15 ianuarie până la 15 septembrie.
5. Cucoșul sălbatic (cucoșul de munte sau tătarul) și cucoșul de pădure – de la 1 iunie la 1 octombrie.
6. Găina sălbatică (găina de munte sau tătara) și găina de pădure – tot anul.
7. Găinușa – de la 15 ianuarie până la 15 septembrie.
8. Pățurnichea – de la 1 decembrie până la 1 septembrie.
9. Rața sălbatică, sitarul de priloage și becasinul – de la 15 aprilie până la 15 iulie.
10. Sitarul de pădure – de la 15 aprilie până la 15 septembrie.
11. Prepeșița – de la 1 aprilie până la 15 august.
12. Dropia – de la 1 aprilie până la 1 august.

§ 2.

Această lege intră în vigoare cu ziua publicării.

§ 3.

Ministrul meu de Agricultură și ministrul meu de Interne sunt însărcinați cu executarea acestei legi.

Jagdwesen und -recht in der Bukowina (1786–1900) (II)

(Zusammenfassung)

In zweiten Teil der Studie werden die im Text zitierten Dokumente – kaiserliche Patente, Gesetze, Ministerialerlässe – präsentiert. Sie beziehen sich auf: Jagdrecht, Verpachtung des Jagdrecht, Jagdpersonal und -waffen, Wildschützenordnung und die genehmigte Jagdperiode.

Die Quelle der obengenannten Dokumente ist der Sammelband von Eugen Simiginowicz, *Manualul Administrațiunii comunale pentru Ducatul Bucovinei pentru uzul membrilor reprezentanțelor comunale și al secretarilor comunali* („Handbuch der Gemeindeverwaltung für das Herzogtum Bukowina zum Gebrauche der Gemeindevertretungsmitglieder und der Gemeindegemeinschaften“), Czernowitz, Verlag der Bukowinaer Landesausschusses, 1902.